

LÄRARHANDLEDNING

Fatimas resa

Den här lärarhandledningen är till för att förbereda och fördjupa er teaterupplevelse av pjäsen Fatimas resa. Välj fritt bland övningar utifrån lust och nyfikenhet. Du vet bäst vad din klass behöver.

Vi hoppas att den ska inspirera, locka fram känslor och diskussioner om pjäsen och det samhälle som vi skapar tillsammans.

Innan ni ser föreställningen

Syftet med att prata om föreställningen innan är

- att öppna upp för olika tankar och associationer för temat i pjäsen
- att väcka nyfikenhet och intresse
- att öka förståelsen för att publiken är viktiga medskapare

För en del elever kan det vara första gången de får se en teaterföreställning. Berätta gärna då att teater är en unik överenskommelse mellan publik och aktörer där vi befinner oss i samma tid och rum, här och nu. Ögonblicket är unikt och kommer aldrig åter. Förbered eleverna på vad **interaktiv teater** är. Det är en teaterform som bjuder in publiken till dialog och innebär att eleverna kommer vara med och ge förslag på vad som kommer att hända på scenen. Eleverna är med andra ord viktiga medskapare till det som händer på scenen. Hur det går till kommer skådespelarna tydligt att visa.

Ha god tid på er innan – stress påverkar vår förmåga att tänka och känna.

Teater - en väv full av tecken och symboler

En teaterföreställning är ett konstverk med flera olika konstnärliga delar som byggs och samverkas av olika yrkesgrupper. Dessa delar möts hos åskådaren som en väv av tecken och symboler. Dessa tecken och symboler uppfattas på olika sätt beroende på inlevelse, fantasi och egna erfarenheter. Teatern blir här en reflektionsyta att spegla sig i. Ett stöd eller en utmaning för våra värderingar. Den ger oss möjlighet att förstå vår egen historia, hitta vår egen väg och väcka tankar om vår framtid.

Manus/Dramatik är det skrivna grundmaterial som teateruppsättningen vilar på.

Interaktiv teater kallas det när publiken får vara med och påverka vad som händer på scenen.

Regissören är den som leder arbetet. Hen tolkar och bestämmer hur alla delar ska fungera ihop.

Scenografi är hur scenen visuellt utformas. Inredning, dekor, färger, kostym och rekvisita.

Mask sminkning och hår som formar karaktärerna.

Skådespelare arbetar med att tolka och gestalta pjäsens roller på scenen.

Film i vår föreställning har vi filminslag med andra karaktärer och inslag som förstärker handlingen med symboler, ljud, ljus och musik.

Publiken – det viktigaste av allt! I interaktiv teater är den med och skapar stämningar och dialog.

Under teaterföreställningen

Tänk på hur elever och lärare är placerade under föreställningen. Om du vet att någon eller några elever behöver extra stöd – sitt i närheten. Det blir bäst atmosfär om skådespelare och lärare samarbetar. Skådespelarna är vana att ta in reaktioner och känslor i spelet och ser skillnaden på vad som är oro och vad som är inlevelse och engagemang. Men de behöver självklart er hjälp om det blir för stökigt. Föreställningen erbjuder eleverna att interagera med karaktärerna i föreställningen. Det gör att lärarna kan se hur ungdomarna reagerar på föreställningen. Ibland kan kommentarer dyka upp från elevernas sida som kräver en uppföljning, ansvaret ligger då hos alla lärare på skolan att fånga upp och diskutera. Det måste finnas lärare med under hela föreställningen, man kan inte byta lärare efter halva föreställningen.

När det är dags för föreställningen att börja – slappna av och njut.

Efter föreställningen

Syftet är

- att tillsammans minnas och samtala om föreställningen
- att ge eleverna chansen att uttrycka sina tankar och känslor
- att bearbeta pjäsens tema om utanförskap, ensamhet, sociala medier och att ...
- att låta elever förstå att det inte finns ett sätt att se på en föreställning
- att låta teaterupplevelsen få eleverna att reflektera över sina egna liv och sin framtid

Prata gärna om att det inte finns några rätt och fel i sin upplevelse/tolkning av teater/konst. Dramatikern hade en tanke där hen skrev pjäsen, regissören och skådespelarna hade en tanke när de tog fram föreställningen och alla elever fick tankar när de såg föreställningen.

Lärarens roll

Välj uppgifter utifrån vad som passar din klass och dina elever bäst. Det finns uppgifter som är muntliga, skriftliga, bild och drama. Det viktiga är att alla elever får chansen att uttrycka sig på det sätt de känner sig mest bekväma med. Allas tankar om pjäsen ska respekteras. För några kanske det har varit en stark upplevelse och för andra bara roligt eller tråkigt. Din roll som pedagog blir att inte själv värdera den, utan att istället skapa utrymme för elevernas egna reflektioner och tankar.

Olika grupper har olika förutsättningar och därför får du som samtalsledare fundera över vad din klass behöver. Beroende på hur klimatet är i klassen bör vissa övningar omformuleras, tas

bort eller bytas ut. Tänk igenom vilka tankar som kan dyka upp i klassen.

Faktakunskaper som kan vara bra att ha till hands är Skollagen, Lgr 11 eller Läroplan för gymnasieskolan. För att skapa ett öppet klassrumsklimat måste lärarens roll vara neutral och möta alla elevers tankar och åsikter med respekt. Tänk på att lyssna med uppmuntran och stöd och fördela talutrymmet så jämt som det går mellan killar och tjejer. Om någon tycker utanför ramarna, är det en del av den demokratiska tanken att alla ska mötas med respekt och öppen diskussion, så länge dessa åsikter inte kränker någon annan.

Plats och möblering

Det kan vara bra att placera alla i en ring eller fyrkant så att alla kan se alla när ni diskuterar. Då blir eleverna tryggare eftersom inget kan hända bakom deras ryggar. I vissa övningar behöver ni ha ett fritt rum eller möblera om.

Regler

Tänk på att det kan vara svårt att prata och ta plats i en grupp, när det handlar om att uttrycka sin åsikt eller vad man känner och tänker. För att öka tryggheten och delaktigheten i gruppen är det därför bra att först komma överens med eleverna om vissa regler tillsammans. Vårt förslag till regler är:

- Alla har rätt att tycka som de vill
- Alla har rätt att säga sin mening men utan att kränka andra
- Det finns inga rätt och fel men mer eller mindre underbyggda argument
- Det är inte tillåtet att avbryta, kommentera eller att göra miner när någon annan talar
- Man talar när det är ens tur
- Man har rätt att avstå från att säga något

Lägg sedan till elevernas och era egna önskemål.

Gruppindelning

När man jobbar med en klass finns det grupperingar som behöver brytas för att nya mönster ska uppstå. Det är därför bra att läraren alltid delar in i grupper. Vi tycker att det är viktigt att de "duktiga" eleverna inte alltid måste fungera som avledare utan ibland får vara i en grupp där alla är lika ambitiösa.

Att minnas, samtala och diskutera

Minnesväv

Börja gärna med att alla får blunda och minnas något från föreställningen. Det kan vara en situation eller en karaktär som man kommer ihåg eller ett ord som sammanfattar pjäsens innehåll och budskap. När eleverna kommit på något tittar de upp. Dela med varandra och se hur olika eller lika vi minns. Tillsammans bildar det en minnesväv av föreställningen.

Öppna frågor

Låt eleverna prata i smågrupper eller två och två. Det är bra för tryggheten i gruppen att alla får möjlighet att dela sina tankar. Diskutera sedan tillsammans vad grupperna kommit fram till.

- Vad har du för tankar om pjäsen?
- Var det något du inte förstod eller tyckte var svårt i pjäsen?
- Var det någon av karaktärerna i pjäsen, som du blev nyfiken på? Berätta.
- Hur tror du att det kommer att gå för Fatima?
- Hur tror du att det kommer att gå för Rasmus?
- Skulle detta kunna hända i din skola? Berätta hur du tänker.

Ordlista

Föreställningen innehåller en del svåra ord

Strategier

Frigör hormoner

Besitta kapacitet

Spoliera

Katastrof mood

Prekära situationer

Emigrera

Objektifiera

Logik

Finns det kanske fler som eleverna undrar över?

Inre röster

Oro, Ilska, Logik och Yta – varför tror du dom heter det dom heter?

Har du några inre röster? Vilka då? Skulle du vilja ha det? Vilka då?

Uppgift: Rita och beskriv dina inre röster. Material: Papper och pennor/kritor.

ILSKA

ORO

LOGIK

YTA

Kollage sociala medier i vår klass

Uppgift: Tipslistan Vad ska man göra om man blir utsatt för kränkningar på nätet? Vem på skolan är det som har koll på nätsäkerhet? Vilka trivselregler bör vi ha i klassen när det gäller nätet? Den här övningen ger klassen möjlighet att prata om vad man bör göra om man själv blir utsatt för kränkningar på nätet, vart man ska vända sig m.m. Material: Papper och pennor till grupperna, samt ett större papper eller en dator till den slutgiltiga listan. Gör så här: Dela in klassen i ca 5-8 grupper. Ge varje grupp papper och pennor och be dem diskutera och anteckna vad de anser att man bör göra om man ser eller blir utsatt för en kränkning på nätet. Be dem skriva ner allt de kommer på. Ge grupperna ca 10 minuter att diskutera. När de är klara får varje grupp presentera vad de har diskuterat. Gör en sammanställning av vad klassen kommit fram till.

Tema att prata om: Att växa ifrån varandra

Förslag på skrivövning: Hitta på fortsättningen

Skrivövning

Uppgift: Låt eleverna välja någon av pjäsens huvudkaraktärer för att skriva ett brev till hen.

Värderingsövningar

Värderingsövningar är bra för att skapa engagemang och diskussion i gruppen. Eleverna får öva sig i att ta reda på, stå upp för och uttrycka sin åsikt. Det viktiga är att elevers olika åsikter får höras, mötas och respekteras samt att det inte finns några rätt eller fel. Betona att man får ändra sin ståndpunkt under värderingsövningen. Ett viktigt inslag i värderingsövningarna är "klargörningsfrågorna". Det är när du som ledare ibland ställer ytterligare en eller flera frågor, för att följa upp någons åsikt. Frågorna ställs ur ett ärligt intresse och utan ironi, för att få fram vad personen verkligen menar. Ibland kan det komma upp saker som är provocerande att lyssna på, speciellt om man själv har en annan åsikt. Då är det viktigt att ta den personens åsikt på allvar. Var öppen och nyfiken som ledare utan krav på rätt eller fel i de diskussioner som uppstår. Då skapas också ett tillåtande klimat där deltagarna känner sig orädda och vågar säga vad de tycker. Här kan man trycka på regeln att man får tycka vad man vill, men inte säga vad man vill. Ingen får känna sig kränkt av deltagarna.

Fyra känslhörn

I denna övning placerar vi de fyra grundkänslorna: **arg**, **ledsen**, **glad** och **rädd** i hörnen av rummet. Eleverna står i mitten av rummet och går till det hörn som stämmer bäst utifrån vilken känsla de känner, när de hör ett visst ord. Om någon elev inte känner något står de kvar i mitten av rummet. Läraren läser ett ord i taget. När alla valt sitt känslhörn i rummet får eleverna diskutera med dem som står i samma hörn varför de valt det hörnet. När de diskuterat ihop sig kan de berätta i helgruppen hur de tyckt och tänkt i sitt hörn. Alla ord behöver inte diskuteras.

Vad känner du när jag säger:

Hundvalpar	Instagram/sociala medier	Rast
Mat	Kompisar	Sommarlov
Städa	Alla får vara med	
Teater	Leka	
Fatima	Att bli stor/tonåring	
Rasmus	Sommarlov	

Källor och inspiration

Att öppna nya världar. En handledning om att gå på teater med barn i förskola och skola. Riksteatern 2008.

Styrdokument:

Skollagen, Lgr 11 och Läroplan för gymnasiet

Se även länkar:

www.skolverket.se

<http://urskola.se/Produkter/157050-UR-Samtiden-Att-upptacka-nya-varldar-En-vav-av-tecken>

Kontakt med oss

Ni är välkomna att höra av er till oss, om ni har några frågor eller tankar om föreställningen och/eller lärarhandledningen. Vi blir alltid lite extra glada för tankar och synpunkter från eleverna! Kontakta oss genom e-post till info@tagegranit.se

Besök oss gärna på www.tagegranit.se, [facebook](#) eller [instagram](#).

Lycka till!

Tage Granit 2019